

Tlačová správa, Bratislava 3. 10. 2018

V živom televíznom prenose boli vyhlásení laureáti XVII. ročníka architektonickej súťaže CE-ZA-AR 2018. Vyhlasovateľom ceny CE-ZA-AR je Slovenská komora architektov.

XVII. ročník Ceny za architektúru CE-ZA-AR 2018 vyvrcholil dnes večer v bratislavskej Starej tržnici slávnostným odovzdaním sošiek víťazom. Galavečer bol príležitosťou upozorniť verejnosť na kvalitnú domácu architektonickú tvorbu. Prítomní boli významní hostia z kultúrno-spoločenského života a architektonickej obce.

Skutočnosť, že kvalitná architektúra je verejným, celospoločenským záujmom, potvrdzuje aj fakt, že **XVII. ročník Ceny za architektúru CE-ZA-AR 2018 sa koná pod záštitou prezidenta Slovenskej republiky, ministra dopravy a výstavby Slovenskej republiky a primátora Hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy.**

V úvode večera poprial Prezident SR, Andrej Kiska, architektom: "...veľa skutočne osvietených investorov, či už súkromných alebo verejných a aby sa zvyšovala aj úroveň kritiky architektúry, diskusia a záujem o kvalitnú architektúru a tým aj váha vás, architektov."

Ocenenie sa udeľuje každoročne v šiestich kategóriách: Rodinné domy, Bytové domy, Občianske a priemyselné budovy, Obnova a prestavba, Interiér a Exteriér. Na základe hlasovania verejnosti, ktoré prebiehalo v mesiaci september na portáli hn.online.sk, bolo udelené ocenenie „Cena verejnosti“.

O udelení cien rozhodovala porota zložená z domácich a zahraničných odborníkov: Petr Hájek (architekt, Česká republika), Peter Jurkovič (architekt, Slovenská republika), Miriam Lišková (architektka, Slovenská republika), Filipe Magalhães (architekt, Portugalsko), Pavol Macho (umelecký sklár, Slovenská republika), Pavol Mikolajčák (architekt, Taliansko), Pavel Nasadil (architekt, Česká republika). V prvom kole porota z celkového počtu 85 prihlásených návrhov vybrala diela určené do druhého kola. Koncom mesiaca júl si pozrela 22 prác zaradených na „short list“. Po obhliadkach zvolila odborná porota celkovo 16 nominácií v 6 kategóriách a určila víťazov pre jednotlivé kategórie.

Tento rok bolo počas slávnostného galavečera opäť udelené aj ocenenie „**Patrón architektúry**“ za osobitný prínos pre rozvoj architektúry, ktorý nie je vyjadrený architektonickým dielom. O udelení tejto ceny nerozhoduje medzinárodná porota, ale predstavenstvo Slovenskej komory architektov.

„Medzinárodná porota posudzovala výhradne kvalitatívne kritéria stavieb bez ohľadu na výšku investičných nákladov, veľkosť stavieb alebo typológiu. Úroveň navštívených diel sa potvrdila ako veľmi vysoká. Ukázalo sa ako veľmi je dôležité architektúru poznať osobne na mieste, v reálnom čase, nielen prostredníctvom fotografií. Bez výnimky mali najlepšie stavby pútavý a osobný príbeh, vznikali dlho, v obmedzených finančných podmienkach s dych berúcim nasadením všetkých zúčastnených – architektov, investorov, rôznych dobrovoľníkov, darcov a pod. Ako porota sme sa mohli presvedčiť, že uvedené podmienky vyústili do inšpiratívnych riešení, ktoré z obmedzení a limitov vytvorili výhodu. Vďaka talentu architektov a veľkorysosti stavebníkov vznikli výnimočné stavby a rekonštrukcie, ktoré tohtoročná porota ocenila, a ktoré môžu smelo súťažiť na medzinárodnom architektonickom poli,“ povedal predseda poroty, architekt Pavel Nasadil:

Galavečerom XVII. ročníka Ceny za architektúru CE-ZA-AR 2018 sprevádzal moderátor Štefan Chrappa a.k.a. Pišta Vandal.

„Bronzový domček CE-ZA-AR-a“ – sošku, ktorej autorom je akademický sochár **Ján Hoffstädter**, – si tento rok prevzali architekti za tieto diela:

KATEGÓRIA RODINNÉ DOMY

DuboDom Svätý Jur

autor: Pavol Šiška

spolupráca: Peter Sálus , Michal Bažalík

foto: Dominik Sepp

Niektoré domy sa chcú ukazovať, iné sa radšej skrývajú. DuboDom v kopci nad Svätým Jurom nájde len ten, kto pozná cestu. Jeho majiteľ, mladý vinár, si chcel nad vlastným vinohradom vytvoriť miesto pre oddych, odstrihnuté od sveta. Na kopec tak v spolupráci s architektom zasadil domček, ktorý absolútne splyva s prírodou. Dané je to už tým, že dispozíciu a rozmery určuje strom, na ktorom je „zavesený“. Pôdorys plánovanej drevostavby vopred neexistoval, určil ho až vybraný strom, slúžiaci ako nosný prvok. Detský sen o obývateľnom úkryte medzi konármi sa tak stal skutočnosťou. A to bez toho, aby bolo stromu akokoľvek ublížené. Nezvyčajný príbytok je obývateľný celoročne.

„Kategória Rodinný dom (a Interiér) sa trvale teší najväčšiemu počtu prihlásených diel. To je pochopiteľné, keďže ide o stavby, na ktorých sa zúčastňujú autori naprieč celým spektrom architektonickej obce: začínajúci architekti, ešte s príznačným nasadením, či etablované mená, ktoré nás stále dokážu prekvapiť. Môžeme skúmať príčiny ich mimoriadneho spracovania, či invenčných priestorových riešení, alternatívnych low-cost aplikácií či odvážnych developerských schém.

Keď sme navštívili poslednú nominovanú stavbu v kategórii rodinné domy - DUBODOM, po pár minútach sme sa všetci spontánne usmievali. Kto by odolal šarmu entuziastického vinára a stavebníka, ktorý spolu s autorom návrhu, architektom Pavlom Šiškom, dom na strome vlastnoručne zrealizovali? Prostredie, príbeh, ľudia za ním, estetika, víno, to všetko odvádzalo našu pozornosť od samotného diela... A? Poddali sme sa. Emócia celku bola silnejšia ako súčet jeho častí,“ povedal porotca Peter Jurkovič (architekt, Slovenská Republika).

KATEGÓRIA BYTOVÉ DOMY

Objekty so zmiešanou funkciou Trnava

autori: Matúš Vallo, Oliver Sadovský, Marián Stanislav, Viliam Zajíček, Zuzana Krejčířová, Elena Šoltésová, Jakub Španiel

foto: BoysPlayNice Photography

„Otázka bývania je jednou zo zásadných tém, ktorú rieši odbor architektúry. Pokiaľ by sme mali vyvodiť záver iba na základe toho, čo sme ako porota mali v priebehu súťaže možnosť vidieť, tak sa dá skonštatovať, že súčasná situácia na Slovensku nie je dobrá. Existujú výnimky, avšak väčšina typológie rezidenčných projektov vychádza z panelových sídlisk prezlečených do súčasného strihu. Z hľadiska urbanizmu sú nové sídliská oplotené a uzavreté do privátnych zón. Do tradičného sídla sa tieto komplexy zahrývajú, pričom nepridávajú mestu žiadnu hodnotu a parazitujú na jeho službách.“ Porota sa však stretla s jedným príkladom, ktorý išiel opačnou cestou a ktorý ocenila.

Návšteva vnútro-bloku v Trnave bola pre porotu silným pozitívnym zážitkom. Jedná sa po všetkých stránkach o veľmi dobre spracovaný súbor budov. Priechodnosť, vnútorné námestie a funkčná rôznorodosť sú základné kvality, ktoré významom presahujú hranice miesta. Celý vnútro-blok sa od okolitého mesta neodčleňuje, ale obohacuje ho o nové služby a verejné priestory. Spracovaním remeselných detailov a použitím materiálov je dielo na vysokej úrovni. Funkčná náplň objektu je rozmanitá, od služieb reštaurácie, pekárne, kultúrnej sály, nájomných administratívnych priestorov až po bývanie. Práve vďaka tejto rôznorodosti vznikol jedinečný obytný súbor. Porota sa domnieva, že v oblasti obytných stavieb je tento príklad veľmi cenný, a že jeho ocenenie prispeje k tomu, aby podobný postup nebol v budúcnosti ojedinelý,“ povedal porotca Petr Hájek (architekt, Česká republika).

KATEGÓRIA OBČIANSKE A PRIEMYSELNÉ BUDOVY

Mlynica Bratislava

autori: Štefan Polakovič, Lukáš Kordík, Jana Benková, Tomáš Vrtek
spolupráca: Roman Žitňanský, Katarína Bergerová, Patrícia Botková
foto: Jakub Skokan, Martin Tůma (BoysPlayNice)

*„Pekné a dobré bývanie ovplyvní život jednej rodiny, ale školu navštívia celé generácie mladých ľudí. Kým pre privátne a menšie projekty sú určujúce individuálne kvality stavebníka a architekta, verejné investície vypovedajú o systéme a stave občianskej spoločnosti. **To, čo slúži verejnosti: škôlky, školy, knižnice, univerzity, nemocnice, budovy pre verejnú správu, športové centrá, plavárne, divadlá, budovy pre vedu a výskum, kultúrne centrá, centrá pre mládež, požiarne zbrojnice, železničné stanice alebo mosty cyklistických chodníkov a iné infraštruktúrne projekty, patrí medzi najčastejších laureátov architektonických cien v celej Európe.** Ak chceme na Slovensku dosiahnuť mimoriadnu architektonickú kvalitu pri verejnej budovách, musíme v prvom rade rozpoznať jej dôležitosť pre spoločnosť. Veta Winstona Churchilla - „We shape our buildings and afterwards our buildings shape us“ („Formujeme naše budovy a následne oni formujú nás“) - vystihuje podstatu.*

V súkromnom sektore to tiež nie je výrazne lepšie: až na pár výnimiek sa pri množstve novovznikajúcich administratívnych a priemyselných, ale aj komerčných objektoch len výnimočne podarí uniknúť globálnym dekoratívno-módnym trendom, inovácie a nápaditosť sú zriedkavé. Viac by sa snáď dalo očakávať v oblasti turizmu: zaujímavé penzióny, hotely, chaty a reštaurácie, ktoré svojou publikovateľnosťou dnes dokážu veľmi dobre zužitkovať potenciál dobrej a zaujímavej architektúry, absentovali na Slovensku aj tento rok.

*Suverénnou nomináciou sa tak stala konverzia priemyselného objektu z 60 rokov: Mlynica od ateliéru GUT GUT. Projekt, ktorý dokázal zachrániť pôvodnú priemyselnú stavbu a premeniť jej mohutnú štruktúru na plne užívateľný polyfunkčný objekt, využiteľný pre kultúrne podujatia, firemné prezentácie, administratívu, coworking a v malom rozsahu aj bývanie. Kontrast starého a nového a nezameniteľný charakter je už len podčiarknutý minimalistickým detailom, veľkorysým presvetlením a priestorom. Skvelá ukážka toho, ako sa dajú nevyužitú priemyselné objekty revitalizovať s nepochybnou pridanou hodnotou,“ povedal porotca **Pavol Mikolajčák (architekt, Taliansko).***

KATEGÓRIA OBNOVA A PRESTAVBA

Nová synagóga Žilina

autori: Martin Jančok, Michal Janák, Eva Štrocholcová
foto: Kathrine Thude, Daniela Dostálková

„Transformácia existujúcej stavby prináša pre architekta výzvu: ocitá sa pred niekoľkými vnútornými úvahami o autorstve, rolách a hraniciach od vzbúrenia sa voči súčasnému stavu až po jasné porozumenie úmyslom pôvodného zhotoviteľa. Z tohto pohľadu je transformácia existujúcej stavby väčším politickým gestom než vytvorenie novej stavby.

Obnova žilinskej synagógy od Petra Behrensa, ktorú realizovalo štúdio Plural, je jedným z najjasnejších príkladov inteligentného pochopenia rekonštrukcie, s akými som sa stretol. História budovy je veľmi osobitá a výsledný vnútorný priestor naozaj pôsobivý. Počas svojho vývoja od synagógy cez kino a auditórium až k multifunkčnému priestoru si budova vždy zachovala svoju verejný charakter. Posledná renovácia trvala niekoľko rokov a bola realizovaná s veľmi malým množstvom peňazí, čo odporuje všeobecnému presvedčeniu, že „dobrá architektúra je drahá“.

Do spoločnosti formovanej mediálnym ošiaľom prináša svieži prístup. Biela farba je v ňom použitá ako manifest: jej prítomnosť je neprehliadnuteľná, napriek tomu zostáva neviditeľná.

*Prečo je tento projekt takým silným architektonickým projektom? Kvôli jeho jednoduchosti, jeho schopnosti vyhnúť sa obvyklému šumu, jeho duši. Architekt prijal úlohu mysliteľa, ktorý pochopil verejný rozmer, do ktorého zasahoval. Vďaka tomu vzniklo výnimočné dielo obnovy a prestavby,“ **povedal porotca Filipe Magalhães (architekt, Portugalsko)***

KATEGÓRIA INTERIÉR

Prízemný byt Bratislava

autori: Tomáš Krištek, Laura Pastoreková, Ondrej Kurek

foto: Tomáš Krištek

„Vo vlastnom priestore sme ochotní akceptovať z rôznych dôvodov rôzne predmety bez ohľadu na to, či ich tvar je vytvorený z pozorného zváženia funkcie, či je predmet šetrný, užitočný a pokiaľ možno aj krásny. Máme ho bez ohľadu na to, či forma nasleduje funkciu, či je recyklovateľný, ekologický, inteligentný alebo zážitkový. Čo teda aktuálne charakterizuje nadčasovosť interiéru? Trvácnosť materiálu? Lapidárne povedané: dizajn naveky? Trvácnosť funkcie? Alebo naopak jeho pominuteľnosť a recyklovateľnosť?

*Prízemný byt v blízkosti bratislavskej Kalvárie je prestavba, ktorá rešpektuje polohu, históriu stavby, lokalitu, funkciu aj rozpočet, pričom si zachováva svoju autenticnosť. Byt priznaním betónového trámového stropu a protipožiarnych – akustických – dosiek získal nielen charakter loftového bytu, ale zvýšila sa aj jeho svetlá výška. Zachované a citlivo zrepasované pôvodné dvere boli doplnené nadsvetlíkmi. Prepojenie detskej a obytnej miestnosti otvorom v priečke pripomína priestor pre bar alebo bábkové divadlo, aj keď bol primárne koncipovaný ako prirodzené presvetlenie miestnosti. Do interiéru bol umiestnený aj nový bukový železničný podval, vyrobený za účelom interiérového prvku, ktorý odkazuje na pôvodnú bytovku pre pracovníkov železníc a slúži ako schod. Tento byt ukázal, že prízemie mestského bytu má svoje výhody, otvorenosť voči exteriéru navodzuje sociálnu dimenziu domu, podnecuje výmenu medzi vnútorným a vonkajším, a vytvára priestor pre nový typ komunikácie. Ukázal dôležitosť emočného prepojenia tvorcov interiéru s jeho užívateľmi práve na príklade, keď sú to tí istí ľudia,“ **povedal porotca Palo Macho (výtvarník, Slovensko)**.*

KATEGÓRIA EXTERIÉR

Námestie Centrum, Sídliisko III Prešov

autori: Irakli Eristavi, Pavol Šilla

spolupráca: Martin Jančok

foto: Daniela Sabová, Matúš Kička, Daniela Sabová, Pavol Šilla

„Mobilizácia kvalitných architektonických a urbanistických odpovedí nás ešte čaká. Financovanie stavieb z verejných zdrojov by malo nastaviť kvalitatívny štandard, čo je u nás dlhodobý problém. V kategórii Exteriér boli ako v jedinej prihlásené projekty financované aj z verejných zdrojov a je potešujúce, že sa ocitli aj medzi nominovanými. Väčšina prihlásených verejných priestorov nebola zameraná na existujúce obytné štvrte a sídliská (až na jeden nominovaný projekt). Tiež chýbali úpravy verejných priestorov malých obcí a projekty reagujúce na zmenu klímy, zaoberajúce sa vodným manažmentom alebo reagujúce na problémy s prehrievaním našich miest a obcí.

Námestie Centrum na Sídliisku III v Prešove od kancelárie zerozero je výsledkom jednoduchého a jednoznačného rozhodnutia, ktoré reaguje na existujúcu situáciu, prináša prehľadnosť a zeleň, na druhej strane nepriepustná spevnená plocha

neprispeva k prirodzenému vsakovaniu vody. Napriek tomu však vytvára príjemné a funkčné miesto a ako jediný z prihlásených projektov v tomto ročníku prehliadky reaguje na tému sídlisk, v ktorých u nás žije viac ako polovica obyvateľov," povedala porotkyňa Miriam Lišková (architektka, Slovensko).

OCENENIE PATRÓN ARCHITEKTÚRY

JESSENOVA LEKÁRSKA FAKULTA UNIVERZITY KOMENSKÉHO V MARTINE v zastúpení dekana prof. MUDr. Jána Danka, CSc.
ZA INCIOVANIE A ORGANIZOVANIE SÚŤAŽE NÁVRHOV NA NEMOCNICU BUDÚCNOSTI V MARTINE

"Hlavným poslaním tohto osobitného ocenenia udeľovaného už tretíkrát našou komorou architektov je pozitívne prezentovať a oceniť toho človeka alebo organizáciu, ktorí sa výnimočným spôsobom zaslúžili o rozvoj architektúry a stavebnej kultúry na Slovensku v ostatnom období. Primárnym poslaním nie je oceniť priamo architektonický výkon, ale poukázať na pozitívne príklady postupov z praxe, ktoré vedú ku kvalitnému architektonickému, urbanistickému alebo krajinárskemu dielu, a ktoré sú hodné nasledovania. Po vedení mesta Leopoldov (za vypísanie architektonických súťaží návrhov) a združení Truc Sphéric (za záchranu Novej Synagógy v Žiline) sa opäť vraciame k súťažiam návrhov," povedal predseda Slovenskej komory architektov, Imrich Pleidel.

Cenu „Patrón architektúry“ 2018 udelila Slovenská komora architektov ojedinelému javu odborného a inovatívneho prístupu pri tvorbe koncepcie novej fakultnej nemocnice v Martine. Architektonická súťaž návrhov na Nemocnicu budúcnosti v Martine je nasledovania hodným postupom pri modernizácii slovenského zdravotníctva pre potreby 21. storočia. Súťaž otvorila novú kapitolu diskusie o spôsobe budovania nemocníc a zdravotníckych zariadení, v neposlednom rade však súťaž umožnila vstúpiť do tejto diskusie slovenským architektom, ktorým sa za ostatné dekády podobných možností nedostávalo.

„Aj keď súťaže sú vo svete považované za optimálny nástroj obstarávania tých najlepších architektonických riešení, na Slovensku je ešte stále výnimočné, aby sa návrh novej špičkovej nemocnice obstarával z iniciatívy a v réžii vzdelávacej inštitúcie formou súťaže návrhov. Toto ocenenie je vyjadrením uznania stavovskej organizácie architektov Jesseniovej lekárskej fakulty UK za zorganizovanie kvalitnej urbanisticko-architektonickej súťaže návrhov s medzinárodnou účasťou na "Nemocnicu budúcnosti v Martine". Veríme, že aj toto verejné ocenenie bude určitou podporou a pozitívnym impulzom v ďalšom priebehu projektovej prípravy a realizácie podľa víťazného súťažného návrhu," dodal predseda Slovenskej komory architektov, Imrich Pleidel.

CENA VEREJNOSTI

Obnova meštianskych domov v Trnava

Autori: Matúš Vallo, Oliver Sadovský, Marián Stanislav, Viliam Zajíček, Mateja Vonkomerová, Marcel Vadík, Elena Šoltéssová, Zuzana Krejčířová

Pri obnove meštianskych domov v centre Trnavy sa architekti držali troch zásad: všetko staré do maximálnej miery zachovať, neustupovať pri funkcionalite priestorov a myslieť na obsahovú náplň, ktorou mal byť živý mestský program. Objekty sú súčasťou komplexnej mestskej štruktúry, ktorú sa investor rozhodol revitalizovať a „vrátiť“ mestu. Pôvodne išlo o prejazdové poschodové domy, v ktorých sa architekti snažili prezentovať všetky dôležité stopy prestavieb. Mali do činenia s históriou siahajúcou až do 14. storočia. Priestory v podkroví domov sú dnes prepojené a architekti v nich hrdo prezentujú staré drevené trámy. Nové priestory získalo kultúrne centrum Malý Berlín, čím sa nadväzuje na tradíciu bývalej telocvične a tančiarne. Na prízemí je pekárňou so zrekonštruovanou štukovou klenbou z roku 1640. Moderná reštaurácia Akadémia plynie cez tri priestory s rôznou atmosférou. Gotické klenby striedajú barokové trámy a končí sa priznaným betónovým stropom v prístavbe.

Závěrečné zhodnotenie 17. ročníka CE·ZA·AR 2018

„Na záver je potrebné poznamenať, že porota aj v tomto ročníku zaznamenala absenciu stavieb, ktoré by boli financované z verejných zdrojov. Iba dve realizácie z navštívených stavieb boli postavené z mestských rozpočtov. Tento stav je alarmujúci. **Politici, verejná správa, mestá a verejné inštitúcie dodnes nevyužívajú architektonickú súťaž návrhov ako nástroj pre zlepšenie životného prostredia a infraštruktúry krajiny.** Talentovaným slovenským architektom tak chýbajú príležitosti k realizácii a naplneniu ich profesie. Táto situácia navyše prebieha v krajine, ktorá je súčasťou Európskeho kultúrneho priestoru s prístupom k európskym finančným zdrojom,“ **dodal predseda medzinárodnej poroty - architekt Pavel Nasadil**

Pre ďalšie informácie kontaktujte:**Vyhlasovateľ súťaže:**

Slovenská komora architektov, Námestie SNP 18, 811 06 Bratislava
Tel.: +421 2 5443 1254, e-mail: komarch@komarch.sk, www.komarch.sk

Kontakt pre médiá:

Ing. arch. Broňa Tarnócy,
Tel.: +421 905 410 548, e-mail: tarnocy@komarch.sk
www.ce-za-ar.sk
www.facebook.com/cenazaarchitekturu
www.komarch.sk

Slovenská komora architektov je samosprávna stavovská právnická osoba nepodnikateľskej povahy so sídlom v Bratislave s preneseným výkonom štátnej správy. Bola zriadená zákonom Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch. Svoju činnosť financuje z vlastných príjmov bez štátnych dotácií. Je členom Architektonickej rady Európy ACE a súčasťou siete príslušných orgánov v architektúre ENACA. Slovenská komora architektov okrem iných zákonom stanovených úloh overuje súťažné podmienky súťaží návrhov v oblasti architektúry a poskytuje vyhlasovateľom odbornú pomoc pri organizovaní verejných súťaží a ich vyhodnocovaní, stará sa o stavebnú kultúru a harmonické utváranie územia a sama zabezpečuje súťaž o Cenu Slovenskej komory architektov CE·ZA·AR.

Pre viac informácií kontaktujte Ing. arch. Broňa Tarnócy e.mail_ tarnocy@komarch.sk Tel.č.: + 421 905 410 548